

Sygn. akt VI Gz 239/13

POSTANOWIENIE

Dnia 30 sierpnia 2013r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Beata Hass- Kloc (spr.)

SO Anna Harmata

Protokolant: st. sekretarz sądowy Joanna Kościak

po rozpoznaniu w dniu 30 sierpnia 2013r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: J. K., (...) s. c. w J.

przeciwko: (...) S.A. Oddział w Polsce

o zapłatę

na skutek zażalenia powodów na postanowienie Sądu Rejonowego w Przemyślu V Wydziału Gospodarczego z dnia 5 marca 2013r., sygn. akt V GNc 121/13;

w przedmiocie odrzucenia pozwu,

postanawia:

1. odrzucić zażalenie na pkt. I postanowienia Sądu Rejonowego w Przemyślu V Wydziału Gospodarczego z dnia 5 marca 2013r., sygn. akt V GNc 121/13;
2. oddalić zażalenie na pkt. II postanowienia Sądu Rejonowego w Przemyślu V Wydziału Gospodarczego z dnia 5 marca 2013r., sygn. akt V GNc 121/13.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy Sąd Gospodarczy w Przemyślu uchylił nakaz zapłaty z dnia 7 lutego 2013r., sygn. akt VI GNc 121/13 (pkt. I) i odrzucił pozew (pkt. II).

W uzasadnieniu powyższego wskazał, że pozwany, jako oddział, nie posiada zdolności sądowej w rozumieniu art. 33 kc co pozwany podniósł w złożonych zarzutach od nakazu zapłaty wnosząc jednocześnie o odrzucenie pozwu w niniejszej sprawie.

We wniesionym na powyższe orzeczenie zażaleniu powodowie domagali się uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy Sądowi I instancji celem dalszego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów postępowania zażaleniowego.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucili naruszenie art. 492¹ § 2 kpc w zw. z art. 70 § 1 kpc polegającym na nie wezwaniu powodów do usunięcia braków

w zakresie zdolności sądowej pozwanego co skutkowało uchycieniem nakazu zapłaty oraz odrzuceniem pozwu, w sytuacji gdy usunięcie braków było możliwe w trybie art. 70 § 1 kpc, precyzując jednocześnie nazwę pozwanego jako (...) P- (...)

(...) SPÓŁKA AKCYJNA z siedzibą w M., (...) za pomocą oddziału (...) Spółka Akcyjna Oddział w Polsce, W..

W uzasadnieniu powyższego skarżący podniósł, że Sąd Rejonowy nie wezwał go do usunięcia braku we wskazanym terminie, na co wskazuje powołany przez Sąd art. 492¹ § 2 kpc. Zdaniem skarżącego brak ten mógł być usunięty poprzez wezwanie powodów do uściślenia oznaczenia strony powodowej, czego powodowie dokonali już w zażaleniu. Skarżący nie zgodził się także z interpretacją pozwanego, dotyczącą art. 5 pkt. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe zważył co następuje:

Zażalenie powodów wniesione na pkt. I zaskarżonego postanowienia podlegało odrzuceniu, o czym Sąd Okręgowy orzekł po myśli art. 373 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc. Na zaskarżone w tej części postanowienie zgodnie z obowiązującym porządkiem prawnym nie przysługuje żaden środek zaskarżenia. Zażalenie przysługuje, bowiem na postanowienia Sądu I instancji i zarządzenia przewodniczącego enumeratywnie wymienione w art. 394 § 1 kpc, a także w przypadkach przewidzianych w odrębnych przepisach. Ponadto zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienia sądu II instancji zostało uregulowane osobno w art. 394¹ kpc. Kwestię zażalenia na postanowienia sądu II instancji reguluje z kolei odrębnie przepis art. 394² kpc.

Orzeczenie w przedmiocie uchycienia z urzędu nakazu zapłaty nie mieści się w żadnej z w/w grup. Ponadto orzeczenie to nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie. To bowiem takie orzeczenia, które zamykają stronie drogę do wydania rozstrzygnięcia merytorycznego, gdy jednocześnie po ich wydaniu sąd jest zwolniony z dalszego podejmowania czynności procesowych (por. uchwałę SN z dnia 24.11.1998r., III CZP 44/98, OSNC 1999/5/87).

W pozostałym zakresie zażalenie powodów zasługiwało na oddaleniu.

Sąd Okręgowy nie podziela zarzutu skarżącego, iż Sąd I instancji był zobowiązany wezwać powodów do uzupełnienia braku zdolności sądowej pozwanego w trybie art. 70 kpc.

Z regulacji prawnej zawartej w art. 492¹ § 2 kpc wynika druga podstawa uchycienia nakazu zapłaty z urzędu, a to ujawnienie okoliczności, że pozwany w chwili wniesienia pozwu nie miał zdolności sądowej, zdolności procesowej albo organu powołanego do jego reprezentowania, a braki te nie zostały usunięte w wyznaczonym terminie zgodnie z przepisami kodeksu. W przepisie tym mowa jest o brakach dotyczących pozwanego, gdyż istnienie zdolności sądowej procesowej bądź organu powołanego do reprezentowania powoda powinno zostać zbadane przez sąd w trybie art. 202 zd. 3 w zw. z art. 70 § 1 i 71 kpc na wstępnym etapie postępowania po wniesieniu pozwu, a przed wydaniem nakazu zapłaty. W przypadku pozwanego etap badania powyższych kwestii zwykle przesuwa się w czasie – niejako na późniejszy etap (po wydaniu nakazu zapłaty), gdyż na ogół dopiero wtedy braki te zostają ujawnione, przy próbie doręczenia nakazu zapłaty i odpisu pozwu. Braki w zakresie zdolności sądowej, o jakich mowa w komentowanym przepisie, muszą istnieć w chwili wniesienia pozwu. Jeżeli braki te są nieusuwalne lub nie zostały usunięte w terminie pozwu podlega odrzuceniu (tak komentarz do art. 492¹ kpc pod red. M. Manowskiej, wydanie 1, Warszawa 2011, str. 1164).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że brak zdolności sądowej pozwanego istniał w chwili wniesienia pozwu i był brakiem nieusuwalnym. Należy tutaj zaznaczyć, że powodowie w pozwie wskazali wprost, iż stroną pozwaną jest oddział, wskazał także adres oddziału. Z dołączonych zaś do pozwu dokumentów w postaci faktur VAT wynika w sposób jednoznaczny, iż stroną jest oddział, a nie spółka mająca siedzibę w Grecji. Sąd Rejonowy

dysponując tak przedłożonym materiałem dowodowym nie mógł mieć żadnych wątpliwości, co do oznaczenia strony pozwanej. Sąd podziela stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w postanowieniu z dnia 24 września 2004r., I CK 131/04, OSNC 2005/9/156, iż przesłanką warunkującą uzupełnienie braku w zakresie zdolności sądowej jest zachowanie tożsamości strony dotkniętej brakiem. Innymi słowy przepis art. 70 kpc wyklucza wyeliminowanie jednostki pierwotnie wskazanej, jako strona i wprowadzenie w to miejsce do procesu zupełnie innego podmiotu, mającego własną zdolność sądową.

W tym miejscu należy podkreślić, że wykracza poza ramy obowiązku Sądu, wynikającego z art. 5 kpc, informowanie strony powodowej o istnieniu właściwego podmiotu, mającego przymioty pozwalające na przeprowadzenie z jego udziałem ważnego procesu – zwłaszcza gdy ta strona reprezentowana jest przez profesjonalnego pełnomocnika.

Nie zasługują na aprobatę zarzuty powodów dotyczące błędnej interpretacji art. 5 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej.

Zgodnie z art. 64 kpc zdolność sądową ma każda osoba fizyczna i prawna, a także jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną lub organizacja społeczna dopuszczona do działania na podstawie obowiązujących przepisów, choćby nie posiadała osobowości prawnej.

Stosownie do treści art. 307 ksh spółki akcyjne mające siedzibę za granicą mogą tworzyć oddziały lub przedstawicielstwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a warunki ich tworzenia określa odrębna ustawa. Odrębną ustawą

w tym przedmiocie jest ustawa z dnia 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2010 nr 220 poz.1447 z późn. zm. – dalej usdg) Zgodnie z art. 85 ust. 1 usdg dla wykonywania działalności gospodarczej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorcy zagraniczni, mogą na zasadzie wzajemności, o ile ratyfikowane umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej, tworzyć oddziały z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwane dalej „oddziałami”.

Przedsiębiorca zagraniczny tworzący oddział może wykonywać działalność gospodarczą wyłącznie w zakresie przedmiotu działalności przedsiębiorcy zagranicznego (art. 86 usdg). Oddziały te są wpisywane do Krajowego Rejestru Sądowego.

Powyższe jednak nie wystarcza, aby stwierdzić, że oddział przedsiębiorcy zagranicznego ma zdolność prawną, czy też przymiot osoby prawnej.

Oddział spółki definiowany jest w art. 5 pkt. 4 ustawy usdg, jako wyodrębniona i samodzielna organizacyjnie część działalności gospodarczej, wykonywana przez przedsiębiorcę poza siedzibą przedsiębiorcy lub głównym miejscem wykonywania działalności.

Tak rozumiany oddział nie ma osobowości prawnej, jest wyodrębnioną jedynie w oparciu o kryterium lokalizacji częścią działalności gospodarczej przedsiębiorcy. Nie ulega wątpliwości, że podmiotem prawa jest wyłącznie przedsiębiorca, w tym zagraniczny, a oddział to tylko wyodrębniona organizacyjnie (w mniejszym lub większym stopniu) część działalności gospodarczej i oznacza jedynie wyodrębnienie części majątku potrzebnego do jej prowadzenia oraz wyłonienie osób, których czynności składają się na działalność oddziału.

W literaturze przyjmuje się, że oddział przedsiębiorcy zagranicznego, chociaż wyodrębniony pod względem organizacyjnym, ekonomicznym

i technicznym to nie posiada podmiotowości (osobowości prawnej)

w stosunkach gospodarczych i stroną w postępowaniu sądowym jest sam przedsiębiorca zagraniczny (zob. M. Sieradzka teza 1 komentarz do art. 85 usdg – LEX; M. Szydło „Charakter prawny oddziału przedsiębiorców zagranicznych” Głosa 2004.12.19 – teza 2 LEX, Emilia Wieczorek, Komentarz do art. 85 usdg, Andrzej Janiak, Komentarzu do art. 43⁶ kc).

Sąd Okręgowy podziela stanowisko wyrażone przez:

- M. S. (1) w Komentarzu do art. 85 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, iż oddział przedsiębiorcy zagranicznego, to wyodrębniona pod względem organizacyjnym, ekonomicznym i technicznym, lecz **nie posiadająca podmiotowości (osobowości prawnej)** w stosunkach gospodarczych – struktura organizacyjna,

- E. W. w Komentarzu do art. 85 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, iż oddział nie jest zatem częścią przedsiębiorcy, nawet zagranicznego, a częścią prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa (działalności gospodarczej). Tym bardziej oddział przedsiębiorcy zagranicznego nie posiada statusu przedsiębiorcy samodzielnego,

- A. J. w Komentarzu do art. 43⁶ kc, iż pomimo organizacyjnego, technicznego, kadrowego i finansowego wyodrębnienia oddział nie posiada odrębnej podmiotowości (osobowości, zdolności) prawnej. Podstawą aktywności oddziału jest zawsze osobowość (zdolność) prawna przedsiębiorcy. Nie mając własnej zdolności prawnej, zdolności sądowej, ani zdolności upadłościowej, oddział nie może być traktowany jako samodzielny przedsiębiorca,

- M. S. (2) w artykule, Glosa 2004.12.19 Charakter prawny oddziału przedsiębiorców zagranicznych teza 2 - iż stroną w postępowaniu przed Sądem (tak jak w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych) jest sam przedsiębiorca zagraniczny, będący punktem odniesienia do wszelkich związanych z tym praw i obowiązków.

Należy również podkreślić, że kwestia zdolności sądowej pozwanego jest kwestią podstawową, badaną z urzędu, zważywszy na istotność sankcji związanych z brakiem tej zdolności ukształtowanej w treści art. 379 kpc jako nieważność postępowania. Stąd też okoliczność ta nie może budzić żadnych wątpliwości, nie podlega do interpretacjom, ani też domniemaniom w zakresie nieprecyzyjnego sformułowania strony pozwanej.

Jeszcze raz należy wskazać, że z pozwu oraz załączonych dokumentów wynika, iż powodowie pozywają oddział w Polsce przedsiębiorstwa zagranicznego. Nie wynika i nie sposób wywieść, iż oddział ten wskazany jest jedynie jako adres, miejsce do doręczeń, podstawa właściwości.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy, na mocy art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc oddalił zażalenie powodów na pkt. II orzeczenia jako oczywiście bezzasadne.

Zarządzenie:

1. odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełn. obu stron;
2. po nadejściu zwrotnych potwierdzeń odbioru akta sprawy zwrócić Sądowi Rejonowemu Sądowi Gospodarczemu w Przemysłu.